

Ernest van der Kwast

De ijsmakers

Roman

2015

Uitgeverij XL

Zoetermeer

Hoe mijn vader zijn hart verloor aan een kogelslingeraarster van 83 kilo

Vlak voor zijn tachtigste verjaardag werd mijn vader verliefd. Het was liefde op het eerste gezicht, liefde die als een donderslag uit het niets komt, een bliksemstraal die een boom velt. Mijn moeder belde me op. 'Beppi heeft zijn verstand verloren,' zei ze.

Het gebeurde tijdens de live-uitzending van de Olympische Spelen in Londen. Om precies te zijn: tijdens de finale van het kogelslingeren voor vrouwen. Mijn vader heeft een satellietschotel op het dak laten plaatsen en kan meer dan duizend kanalen ontvangen. Hij zit hele dagen voor de tv, een prachtig plat scherm, en drukt dan in een constant hoog tempo op de knop van de afstandsbediening. Voetbalwedstrijden in Japan komen voorbij, Arctische natuurfilms, Spaanse arthouse, reportages van rampen in El Salvador, Tadzjikistan, Fiji. En natuurlijk schitterende en glitterende vrouwen van over de hele wereld. De rondborstige Braziliaanse presentatrices, de bijna naakte Griekse showgirls, de nieuwslezeressen wier berichten je, afgezien van de taal (Macedonisch? Sloveens?), ontgaan door hun glanzende, volle lippen.

Meestal zit er zo'n vijf of zes seconden tussen de zenders die mijn vader bezoekt. Maar soms blijft hij hangen en kijkt hij een hele avond en een halve nacht naar

de verslaggeving rondom de verkiezingen in Mexico of naar een documentaireserie over de tropische wateren van Polynesië, groen als een edelsteen.

Het was een Turkse sportzender waarbij mijn vader was gestrand. Hij had zojuist met zijn eeltige duim op de knop van de afstandsbediening gedrukt. De Egyptische soap die in vijf seconden zoveel dramatische vrouwengezichten in beeld had gebracht, had hem niet kunnen bekoren. Beppi drukte op de knop die ooit zwart was, toen grijs en nu wit, haast doorzichtig. Toen werd hij getroffen door de bliksem. Op het scherm verscheen zijn prinses: een huid zo wit als room, koraalrode haren, de bovenarmen van een slager. Ze stapte de ring van het olympisch stadion in, hief de greep van de ketting, bracht de kogel omhoog, over haar linkerschouder, draaide één keer, twee keer, drie keer, vier keer, vijf keer, en slingerde de ijzeren bal toen met alle kracht die ze in zich had weg. Een meteor die de dampkring heeft overleefd en fonkelt en scheert door de staalblauwe lucht van Londen. De inslag, een bruin gat in het meticuleus gemaaide gazon.

Mijn vader liet zijn afstandsbediening vallen. Het klepje aan de achterkant kwam los, één batterij rolde over de houten vloer. De Turkse commentator sprak lovend over de worp, maar de zangerige woorden gingen langs hem heen. De herhaling liet zijn breedgeschouderde ballerina nogmaals zien. Haar pirouette, die steeds

sneller ging en eindigde in een korte, maar verbazingwekkend sierlijke buiging.

Het was alsof hij mee had gedraaid. Sneller en sneller. En nu zat hij op zijn sofa, verpletterd en verliefd, alsof hij de kogel van vier kilo op zijn kop had gekregen. Ze heette Betty Heidler en was de houdster van het wereldrecord, dat ze een jaar eerder met 112 centimeter had verbeterd tijdens een internationale wedstrijd in Halle, Duitsland. Het was een warme meidag; haast geen wind, zonnebrillen, korte mouwen. De atlete liep met vederlichte pas naar de ring met groene netten en wierp bijna terloops een astronomische afstand. De kogel sloeg geen krater, maar stuiterde een paar maal op, zoals de kiezels die kinderen in de zomer over het water gooiden van de nabijgelegen Hufeisensee. Tussen de grote wedstrijden werkte ze voor de politie, een donkerblauw uniform met vier sterren op beide epauletten, het rode haar strak in een knot. *Polizeihauptmeisterin Heidler.*

In Londen wierp Betty Heidler een afstand die goed was voor een bronzen medaille, maar het meetsysteem faalde waardoor de afstand niet kon worden vastgesteld. Het duurde veertig minuten voordat er uitsluitsel kwam. Deze veertig minuten waren als een romantische film voor mijn vader. Zwijmelend keek hij naar de roodharige kogelslingeraarster die steeds weer in beeld werd gebracht, soms bijna in tranen.

Haar concurrente, de vlezige Chinese Zhang Wenxiu, had de rode vlag met de gele sterren al om haar brede schouders geslagen en was begonnen aan een ereronde.

‘Nee! Niet die Chinees van duizend kilo!’ riep mijn vader.

De Turkse commentator was genuanceerder, maar ook hij was van mening dat niet Zhang Wenxiu maar Betty Heidler recht had op het brons. Overigens woog de Chinese atlete in werkelijkheid 113 kilo, maar dat was nog altijd dertig kilo zwaarder dan de rossige slingerin.

‘Doe die vlag af,’ zei mijn vader. ‘Gezwollen, windrige vleesbal!’ En toen Betty Heidler in beeld kwam: ‘Niet huilen, prinsesje. Niet verdrietig zijn, lieve, snelvoetige vrouw.’

Het was een epitheton ornans, onbewust opgediept uit het verleden, vijfendertig jaar terug, de tijd dat ik op het gymnasium zat en tot ieders schrik ging praten in bonte bijvoeglijke naamwoorden van de blinde dichter. Volgens mijn vader is daar de kiem gelegd van alle afstand die er nu is tussen mij en de familie. Of zoals hij het graag samenvat: ‘Toen is het nooit meer goed gekomen.’ Hij werd gek van de epitheta die ik gebruikte: de schoonmanige meisjes met wie ik flirtte, de donkeromwolkte gebouwen die mijn moeder liever niet zag, het wijnpurperen kersenijs dat hij maakte. En nu

gebruikte hij er zelf een voor zijn blankarmige kogelslingeraarster.

De regie schakelde naar een reclame voor haarspray. Er kwam een bruid in beeld met een kapsel dat op z'n minst een week in model zou blijven zitten.

'Betty! Kom terug!' riep mijn vader naar het platte scherm, waar haarscherp en in slow motion de spray werd verstoven over de kastanjebruine krullen van de glimlachende bruid. Zijn duim maakte automatisch een beweging, de eeltige, oude duim, de duim die zich jarenlang als een haak om de metalen steel van de *spatolone* had gesloten, de grote lepel waarmee het ijs uit de cilinders van de Cattabriga wordt geschept.

'O, Betty,' verzuchtte mijn vader, zoals vele mannen dezelfde naam ooit smachtend hadden uitgesproken. Betty Garrett, Betty Hutton, Betty Grable. Betoverende actrices, bijna vergeten namen.

De film met de kogelslingeraarster werd hervat. Ze zat op een bankje op het roodoranje tartan van de arena en keek ongelukkig voor zich uit. De commentator tetterde onafgebroken; soms dacht mijn vader namen van atleten te herkennen, maar het konden ook Turkse woorden zijn. Hij wist dat de satelliet talloze andere kanalen had die de wedstrijd ook uitzonden. In het Deens, in het Duits, in het Italiaans, in het Nederlands. Maar de afstandsbediening lag op de vloer en hij wilde niet zappen, hij wilde geen seconde missen.

Zag hij een traan? Een zilveren druppel onder haar linkeroog? Het wás een film en hij moest iets tegen haar zeggen, hij moest haar troosten. Mijn moeder stond in de deuropening van de kleine kamer waar de televisie als een schilderij aan de muur hing. Ze had haar man horen praten en had hem vanuit de keuken geroepen: ‘Beppi? Wat is er?’

Mijn vader heet Giuseppe Battista Talamini, maar mijn moeder noemt hem al haar hele leven Beppi.

‘Ik hou van je,’ zei mijn vader.

Het was twintig, dertig of misschien zelfs veertig jaar geleden dat mijn moeder deze woorden uit de mond van mijn vader had horen komen.

‘Wat zeg je?’

‘Ik hou van je,’ antwoordde mijn vader. ‘Ik vind je mooi.’

Mijn moeder zweeg, Betty Heidler had nog altijd tranen in haar ogen.

‘Je sproeten, je sterke armen... Ik wil je spieren kussen.’

‘Wat is er? Voel je je niet lekker?’

Het besef kwam langzaam. Het eerste gedeelte van zijn antwoord was gericht tot het scherm, het tweede tot zijn echtgenote in de deuropening: ‘Je bent de liefde van mijn leven. Ga weg!’

De juryvoorzitter, een vrouw met een brede band om haar mouw, gaf Betty Heidler ten slotte een hand. Langzaam, als ijs dat smelt, verscheen er een glimlach op haar gezicht. Toen volgde ook een omarming. Maar

dat gebeurde toen mijn moeder al in de keuken stond, aan haar fornuis, waar een eenzame pan met gehakt pruttelde. Morgen was het zaterdag: *pasticcio*, glazen gevuld met lichte rode wijn, de middag als een vlek die zich uitbreidt. Het was een geheim dat iedereen kende, dat lasagne, net als tiramisu, beter smaakt als je het een nacht laat rusten.

Er waren vreugdekreten uit de televisiekamer te horen. 'Ja! Ze heeft gewonnen! Betty heeft brons gewonnen!' riep mijn vader. 'Ja! Ja!' Toen hij blij als een kind op de vloer begon te stampen en te springen, belde mijn moeder mij op.

In de lente en de zomer belt ze mij altijd als er iets is. Mijn broer Luca is dan aan het werk. Het is een beeld dat mijn geheugen vanzelf aanmaakt: als ik mijn moeders stem over de telefoon hoor, dan zie ik Luca achter het ijs staan in Rotterdam.

Ik ben ook aan het werk, maar kan de telefoon meestal opnemen.

'Waar ben je?' vraagt mijn moeder. Het is steevast het eerste wat ze zegt.

'Ik ben in Fermoy, in Ierland.'

Het blijft een moment stil aan de andere kant van de lijn. Mijn moeder, vierenzeventig jaar oud, moet nog altijd wennen aan de mobiele telefoon. Zelf heeft ze er nooit een vastgehouden. Dat je elkaar overal, altijd kunt bereiken, daar blijft ze zich over verbazen in haar

keuken in Venas di Cadore, midden in de bergen. Soms belt ze mij aan de andere kant van de wereld en neem ik met een slaperige stem op. 'In Brisbane, in Australië,' zeg ik dan. De stilte gebruik ik om te focussen op de lichtgevende wijzers van mijn horloge op het nachtkastje. Dat ik altijd ergens anders ben, daar heeft ze lang voor de opkomst van de mobiele telefoon aan moeten wennen.

Ik heb een huis, maar zo voelt het niet. Er zijn geen planten, er staat geen pak melk in de koelkast. Er wordt geen krant bezorgd. Er zijn wel gordijnen en handdoeken, maar er is geen fruitschaal. De Israëlische dichteres Nurit Zarchi schrijft in het korte gedicht 'Vandaag wou ik': 'Moe wil ik op de rand van de wereld gaan zitten, halt houden./ Toch loop ik door, om niet te laten merken/ Hoe kort de afstand is tussen mij en de thuislozen.' De afstand tussen mij en mijn familie is groot door die andere afstand. Kort en klein, bijna nietig, op sommige dagen faalt het meetsysteem.

'Wat voor weer is het in Ierland?'

Mijn moeder is geobsedeerd door het weer. Toen ze nog in de ijssalon in Rotterdam werkte, sloeg ze de krant altijd open op de pagina met het weer. Ook luissterde ze gesprekken in de rij van de supermarkt af als die over buien en kou gingen. Nu is ze met pensioen en ver van de ijssalon, maar ze kan het niet laten om bij iedereen te informeren naar het weer. Het weer van